

A Megszentelt Élet Éve alkalmából az alábbi kérdésekkel fordultunk néhány magyarországi szerzetesrendhez:

— *Ki a szerzet alapítója, mikor, hol tevékenykedett, milyen céllal hozta létre szerzetét?*

— *Magyarországon mikor telepedtek le, milyen tevékenységet folytattak?*

— *A feloszlítás előtt mennyi volt a rendtagok száma, milyen intézményeket tartottak fenn/milyen munkát végeztek?*

— *Ma mennyien vannak a világon és Magyarországon, milyen intézményekben milyen munkát végeznek?*

— *Két-három mondatban foglalják össze jövőképeiket.*

Ezúton is köszönjük a válaszaikat. (A szerk.)

Boldogasszony Iskolanővérek

A Boldogasszony Iskolanővérek (korábbi nevén Misszonyunkról nevezett Szegény Iskolanővérek) nemzetközi kongregációját 1833-ban alapította Karolina Gerhardinger, szerzetesi nevén Jézusról nevezett Mária Terézia (1797–1879), akit Szent II. János Pál pápa 1985-ben boldoggá avatott.

Hazájában, a Bajor Királyságban a felvilágosodás következményeként feloszlatták a szerzetesrendeket, így 1809-ben azt a Regensburg mellett működő Notre Dame kolostort és iskolát is bezárták Stadtamhofban, ahol Karolina 12 éves végzős diák volt. Michael Wittmann plébános úgy óvta meg az iskola nélkül maradt gyermekeket, hogy Karolinát és két társát felkérte, tanítsák a kisebbeket. A három fiatal lány jó pedagógusnak bizonyult, 3 év múlva oklevelet is szereztek.

Karolina kitarzott a tanítás mellett, egyre inkább hivatásként élve a feladatot, melyet rábíztak. Felismerte, hogy a lányok nevelése által jó irányban lehet hatni a családokra, a családok pedig hatnak a társadalomra. I. Lajos trónra lépésével ismét meg erősödhetett a bajor katolikus egyház. A király támogatásának is köszönhető, hogy Karolina 36 évesen megalapította a nevelésre, oktatásra irányuló új közösséget, az iskolanővéreket. Sokan csatlakoztak, és egymás után alapítottak a környéken kolostorokat, iskolákat. Meghívták Amerikába és Európa több országába is. (Alapítónkról, Gerhardinger Boldog Teréziáról szóló saját készítésű játékfilmünk első két része már elérhető honlapunkon: www.iskolanoverek.hu Karolina 1. Karolina 2.)

Magyarországon 1858-ban Temesváron hozta létre első intézményét, és néhány éven belül sorra fogadott el a rend újabb és újabb meghívásokat a Partiumba, Erdélybe és a Bánátba. A rend

működése azután elterjedt a Kárpát-medence belseje felé is. Elsősorban népiskolákban tanítottak a nővérek, de voltak magas színvonalon működő leánygimnáziumaink és tanítóképzőink is. A trianoni döntéskor az ország kétharmadával együtt az iskolanővérek házainak is mintegy a kétharmadát csatolták el, 32-ből 22-t. Így jött létre egy önálló Román rendtartomány és a szlovén iskolanővérekkel egyesülve egy Jugoszláv Tartomány. A Csonka-Magyarországon tovább működő Magyar Tartomány központja Szeged lett. A két világháború között megújuló katolikus hitélet gyümölcseként új alapítások is jöttek létre.

A felvirágzásnak az iskolák 1948-as államosítása, majd a rendek 1950 júniusában történt feloszlítása vetett véget. 6 óvodát, 1 kisgyermek napközit, 18 általános iskolát, 2 gimnáziumot, 2 ipari középiskolát, 1 gazdasági szakiskolát, 2 tanítóképzőt, illetve liceumot és 7 diákotthont vettek el tőlünk. 376 főből állt rendünk, amikor legtöbb házunkból a nővéreket internálótáborokba hurcolták, ahonnan egzisztencia nélkül szabadultak. Csaldagok és jóakarátú emberek fogadták be őket, vagy cselédként idegeneknél kellett elhelyezkedniük. Még abban az évben, szeptemberben a vallásszabadság látszatát kelve, az állam visszaállított négy rendet, és 8 katolikus gimnázium vezetésével bízta meg őket. A mi rendünk kapta meg a két leánygimnáziumot: a debreceni Svetits Intézetünk épületének körülbelül egyharmadát, illetve az Isteni Szeretet Leányai budapesti intézetének, a Patrona Hungariae Gimnáziumnak alig több mint felét.

Ezek között a körülmények között, erős állami korlátozás és ellenőrzés mellett a gimnáziumi tanári diplomával rendelkező nővérek visszatérhettek a közösségbe, és megkezdhették a munkát. A nővérek létszámának csak egynegyede fért bele a keretbe még úgy is, hogy a házi munkákra inkognitóban iskolanővéreket vettek fel alkalmazottként. Ők nem hordhatták a rendi viseletet, nem használhatták szerzetesi nevüket sem. Ugyanígy titokban kellett tartani azt is, amikor a főnöknők „kereten kívüli” nővéreinkkel tartották a kapcsolatot. Ezek az iskolanővérek osztoztak a többi magyarországi szerzetes sorsában, akik szétszórásban, illegálisban éltek meg fogadalmas életüket.

Ma az iskolanővérek 35 országban közel 3000-en tevékenykednek. A földrészek közül egyedül Ausztráliában nincsenek. Magyarországon és a határon túli magyarok között 72 rendtag szolgál.

Hazánkban 4 helyen működünk egy-egy intézménnyel, melyekben az óvodásoktól az egyetemistákig foglalkozunk fiatalokkal: Debrecen-

ben, Makón és Szegeden, továbbá Budapesten, ahol miénk az ország egyetlen lánygimnáziuma. Iskoláink a küldetéses ember iskolái: a nővérek és munkatársak küldetésékként élik meg a nevelést, a rájuk bízottak pedig küldetésük kereséséhez és betöltéséhez kapnak indítást: „Számunkra a nevelés azt jelenti, hogy az embereket — mint Isten teremtményeit és képmásait — teljes kibontakozásukhoz segítjük, és képessé tesszük arra, hogy latba vessék adottságaikat a föld emberhez méltóvá alakításában” (Szabályunkból).

Az intézményes nevelés mellett sokféle inszergre válaszolva, különféle szolgálatokat végzünk világszerte, melyek által az embereket közelebb segítjük egymáshoz és Istenhez.

A közösségformálásban fontos nálunk a személyesség és a kreativitás: kézművesség, színjátszás, zene, tánc stb. Ezen értékeket visszük misszióinkba is: a Mátra-alján hétvégente cigánygyerekekkel foglalkozunk, és varni tanítjuk az asszonyokat. Erdélyben a Kodály-módszeren alapuló mozgó énekes iskolával, gyermekkar vezetéssel; a Bánátban pedig magyar lánykollégiummal, hittan órákkal, hétvégi óvodával, egyházzenei szolgálattal fogjuk össze a magyarokat.

A közeli és távoli jövőben szeretnénk megőrizni alapítónknak azt a szellemiségét, mely által kész volt mindig meghallani Isten hívását, melyet az idők jeleiben, a világ és az egyház inséges helyzeteiben ismert fel. Ezért arra törekszünk, hogy újra meg újra elmélyítsük apostoli szerzetesi identitásunkat, és munkatársainknak is át tudjuk adni lelkiségünket. Ennek érdekében képezzük magunkat és őket is. Helyi nővérközösségeinket minden nap építjük, hogy élővé, éltetővé váljanak, olyanná, amely segít bennünket személyes kibontakozásunkban, és amelybe új hivatásokat fogadhatnak.

LOBMAYER M. JUDIT SSND
TARTOMÁNYFŐNÖKNŐ

Congregatio Jesu (népies nevén angolkisasszonyok)

Alapítónőnk, tiszteletreméltó *Ward Mária* (1585. január 23. — 1645. január 30.) az angliai Yorkshirben született, de az anglikánok üldözése miatt Flandriába hajózott és ott nyitotta meg első rendházait, leányiskoláit.

1611-ben, az angliai katolikusüldözések idején *Ward Mária* egy belső felismerésben kapta Istentől az útmutatást: „Vedd a társaságát!” (értsd: Jézus Társasága Rendalkotmányát). Ezzel új apostoli női szerzetesközösséget alapított, amely Loyolai Szent Ignác konstitúciói (rendalkotmányai) szerint él. Az alapítónő a rendi struktúráját a Jézus Társasága mintájára akarta felépi-

teni, de saját általános főnöknő vezetésével, azaz függetlenül a jezsuitáktól, a közösséget pedig Jézusról akarta elnevezni. Ehhez nem kapott egyházi jóváhagyást, nevünk ezért évszázadokon át a Boldogságos Szűz Mária Intézete (*Institutum Beatae Mariae Virginis* — IBMV) volt.

Amire korábban nem volt lehetőség, azt 2002-ben tudtuk megvalósítani, amikor is ad maximum átvettük a jezsuita rendalkotmányt és a *Congregatio Jesu* (CJ) nevet választottuk. *Ward Mária* társnői kevesebb, mint kétezren vannak 24 országban és a legkülönbözőbb küldetésekben szolgálnak: a *nevelésben-oktatásban*, az *egészségügyben*, *szociális, lelkeségi és pasztorális munkákban*. Elődeinket magyar földre még *Ward Mária* életében először *Pázmány Péter hitoa 1627-ben*, később *Mária Terézia telepítette le*. Jelenleg Magyarországon — Budapesten és Egerben — összesen 29 CJ nővér él, ebből 10 aktív korú, akik közoktatási és pasztorális szolgálatokban vesznek részt a CJ küldetésének megvalósításában.

A katolikus iskolák 1948-as államosításáig a nővérek több intézményben különböző iskolaformákat működtettek: elemi, polgári, kereskedelmi iskolákat, valamint gimnáziumokat. Az országban elsőként, 1856-ban Tanítóképzőt hoztak létre nők számára. A 20. század elején Polgári Iskolai Tanárképzőt, majd 1917-ben Budapesten teológiai tanfolyamot szerveztek világi hitoktatók részére *Ward Kollégium* néven. Intézményeink voltak Budapesten (alapítva 1787), Egerben (1852), Veszprémben (1860), Eperjesen (1882), Kecskeméten (1917), Budapest-Zugligeten (1926), Nyíregyházán (1929), Piliscsaba-Klotildligeten (1937), az erdélyi Élesden (1941).

A kommunista diktatúra 1950-ben 430 nővért hurcolt el a rendházakból, akik közel 6000 növendéktől kényszerültek megválni. Az üldözés évtizedeiben a rendtagok világi munkahelyeken dolgoztak — számos nővér kemény fizikai munkát végzett —, rendi kapcsolataikat titokban ápolták, sokszor rendőri megfigyelés és zaklatások ellenére. Voltak, akiket mindez nem rettentett meg és bátran folytattak illegális apostoli szolgálatokat. 1989-től az akkor már nyugdíjas korú nővérek nagy lendülettel szervezték újjá közösségi életüket és apostoli tevékenységüket.

A CJ (www.cj.hu) elsődleges küldetése Magyarországon az iskolai nevelés-oktatás. A rend mögött több mint 400 éves pedagógiai múlt áll. *Budapest*en (www.wardmaria.hu) és *Egerben* (www.ward-maria.hu) 12 évfolyamos iskolát működtetünk, vidéken kollégiummal. A *Ward Mária iskolákban* a rendalapító karizmája és a szentignáci lelkiség alapján három alappillére épül értékközvetítő pedagógiánk: *tudás — lelkiség — szolgálat*.

Vannak nővérek, akik *tanárként*, mások *diák, tanár és szülői lelkigyakorlatokat kísérvé, vezetői tréning-*

geket szervezve szolgálják a *nevelő-oktatói* küldetését. Azok a nővérek, akik bár nyugdíjasok, de 80 év alattiak, Budapest-Zugligeten, a *rend által fenntartott idősek otthonában* segítenek, ahol csak tudnak.

A jövőt tekintve nagy változások előtt áll a Congregatio Jesu magyar tartománya. A nővérek számának drasztikus fogyása nem magyar specialitás, más európai tartományok is hasonló problémával küzdenek. Ezért kontinensünk tartományfőnöknői rendszeres találkozókat szerveznek. Itt együtt keressük azt az új utat, amely a küldetések figyelembe véve és az erőforrásokat a legoptimálisabban átcsoportosítva válaszol korunk kihívásaira. A belső rendi strukturális átalakulás mellett tartományunk vezetése törekszik egyre több kapcsolatot ápolni és együttműködést kötni más szerzetesrendekkel mind az oktatás-nevelés szolgálatában, mind egyéb más pasztorális területeken.

Ward Máriának 400 éve volt egy fontos látomása, amely által megfogalmazódott a közösség identitása, karizmája. Ebben az évben a nővérek különösen is nagy figyelmet fordítanak arra, hogy elmélyítsék és megosszák másokkal, mit jelent számukra „*igaz lélekként*” élni, a szerzetesi hivatásukat megélni. A lelki gyakorlatok, zarándoklatok is mind-mind eköré a téma köré épülnek. A jubileumi programok egyik kiemelkedő eseménye az az ünnepi szentmise lesz, melyet *október 31-én 10 órakor*, Bíró László püspök atya celebrál a CJ Belvárosi Szent Mihály templomában. Erre az eseményre minden lelkiségünkhöz kötődő barátunkat, ismerősünket, minden érdeklődőt szeretettel várunk!

KNÁB JUDIT CJ
TARTOMÁNYFŐNÖKNŐ

Csornai Premontrei Prépostság

A premontrei rendet Szent Norbert alapította 1121 karácsonyán a franciaországi Prémontreben azzal a céllal, hogy egy olyan szerzetesi közösséget hozzon létre, amelynek tagjai nemcsak szerzetesek, hanem tevékeny lelkipásztorok is. Abban az időben ennek az elvárásnak a kanonoki életforma felelt meg, így a premontreiek úgynevezett reguláris kanonokok lettek, akik a monostorok falai között közösségekben éltek és imádkoztak, de a falak közül kilépve rendszeresen prédikáltak az embereknek és végezték lelkipásztori szolgálatukat az általuk ellátott nagyszámú plébániákon.

A hagyomány szerint a premontreiek még Szent Norbert életében megtelepedtek Magyarországon is. Első monostorukat 1130-ban Váradhegyfokon emelték a Prémontreéből érkező „*fehér kanonokok*”, akik II. István király (1116–1131) hívására érkeztek a Nagyvárad városától északra, a Kőrös jobb partján emelkedő domb-

tetőre. A további magyarországi alapítások többségét innen szervezték, így azoknak Váradhegyfok lett az anyamonostora. A 13. század a premontrei rend virágkora volt, ebből az időből közel harminc magyarországi prépostságról van tudomásunk.

A Csornai Premontrei Prépostságot 1180-ban alapította a környék egyik kegyura. 830 éves történelme során elsősorban lelkipásztori munkát végzett, emellett a középkortól a polgárosodás koráig hiteleshelyi tevékenységet folytatott, és 1802 után a „*tanító(rend)i*” tevékenységben is részt vállalt gimnáziumok fenntartása révén.

A 19–20. században a prépostság két gimnáziumot működtetett, Szombathelyen és Keszthelyen. Emellett lelkipásztori munkát végzett többek között Csornán, Túrján és Jánoshidán. Az iskolák államosítása (1948) után a plébániákhoz kötődő lelkipásztorkodás vált hangsúlyossá: számos lelkészséget szerveztek, például a csornai prépostsági templomhoz kapcsolódóan, vagy Szombathelyen, illetve Budapesten a Szent Ágoston-kápolnátnál. A rend működésének betiltásakor, 1950-ben a Csornai Premontrei Prépostsághoz 64 rendtag tartozott: ebből 55 felszentelt pap, 9 pedig növendék.

Ma a világ öt kontinensen képviselteti magát a rend, összesen 1330 premontrei szerzetessel. Magyarországon a rendszerváltás után két helyen telepedett vissza a premontrei rend: Csornán és Gödöllőn. Emellett a trianoni határokon kívül a felvidéki Jászón és a partiumi Nagyváradon is újraéledtek a rendi közösségek.

A csornai rendi közösség jelenleg 11 főt számlál, mely az újraindulás után újult erővel kapcsolódott be a lelkipásztori munkába Csornán és a környező falvak plébániáin. Rendünk különös sajátossága ugyanis, hogy az apátság közelében lévő templomok plébánosai premontrei szerzetesek, akik együtt, közösségekben élnek és imádkoznak, s ennek háttérével végzik lelkipásztori munkájukat a paphiány sújtotta községek javára. Úgy tűnik, manapság erre a munkára egyre nagyobb szükség van. Ma a prépostság tagjai tíz templomot látnak el: a prépostsági templomot, Acsalag, Bágycsög és Szóvat, Bodonhely, Dör, Maglóca, Mihályfa, Szalapa és Túrje községeket; emellett a környékbeli falvakban is gyakran vállalnak helyettesítést, szükség szerint.

A prépostság fenntartásában működik a szombathelyi Premontrei Rendi Szent Norbert Gimnázium is. Az iskola tantestületének öt szerzetes tagja is van, akik hittant, történelmet tanítanak. Mivel a rendház a gimnázium udvarán található, a diákoknak bármikor lehetőségük van meglátogatni az atyákat, akár lelki, akár tanulmányi ügyekben.

Jövőképünk hangsúlyos eleme a lelkipásztorkodás, mind az ifjúság körében, mind a plébániai

környezetben. Természetesen mint premontreiek nem mondhatunk le a liturgia minél szebb végzéséről. Életünknek a napi zsolozsma és a közösségekben ünnepelt Eucharisztia adja az alapot, ebbe kapcsolódhatnak bele új hivatások, és azt hiszem, egyre inkább új feladatok is.

FAZAKAS ZOLTÁN MÁRTON O.PRAEM.
CSORNAI PRELÁTUS, KORMÁNYZÓ PERJEL

Don Bosco Nővérek

Szerzetesközösségünket, a rendalapító Bosco Szent Jánosról, leginkább Don Bosco Nővérek rendjének ismeri a világ. Az Ifjúság Atyja és Tanító mestere egy csöppnyi piemonti falucskában, Morneésben találkozott néhány lánnyal, akik éppen olyan lelkiülettel nevelték a leányifjúságot, miként ő végezte áldásos munkáját a kallódó torinói fiúk között. Mazzarello Szent Mária Dominika és társai 1872-ben tették le első fogadalmukat. Don Bosco egész életében érezte Mária anyai gondoskodó szeretetét, ezért halála jeleként az új női közösségnek a Segítő Szűz Mária Leányai nevet adta, melynek olasz megfelelőjéből — Figlie di Maria Ausiliatrice — származik rendünk rövidítése, az FMA.

A „*Da mihi animas, caetera tolle — Lelkeket adj, a többit elveheted*” gondolat nemcsak alapítóinkat vezette, hanem számunkra is megadja az irányvonalat, hogy a kicsinyek és szegények szolgálatára legyünk, a nevelés által, a Krisztusban való kiteljesedésüket segítve. A szalézi család tagjaként hivatásunk jellegzetes vonása az egyházban a Megelőző Nevelési Módszer. Mária iskolájában, a Jó Pásztor szeretetének a hordozója lenni a fiatalok számára. Nevelői jelenlét, amely a meggyőzéssel, a szeretet erejével és a Szentlélekkel együttműködve segíti növekedni Krisztust a fiatalok szívében. A fiatalok, akik házaikban megfordulnak, aktív résztvevői a nevelésnek, próbáljuk bevonni őket, hogy ők is tegyenek a többi fiatalért, leginkább a legszegényebbekért. „*Úgy, mint Don Bosco: a fiatalokkal a fiatalokért.*”

Napjainkban a világ legnépesebb női szerzetes közössége vagyunk, a Föld 5 kontinensén, 95 országban mintegy 13.000 szalézi nővér él. Hazánkban azonban csak 3 közösségben 11 nővér tevékenykedik, a létszám a minden rendet érintő okokon túl mindenekelőtt annak is a következménye, hogy a felosztás előtt nem rendelkezünk nagy történelmi múlttal hazánkban.

A szalézi atyák 1913-as magyarországi megtelepedése után a nővérek 1937. szeptember 8-án érkeztek meg a Szombathely melletti Olad közösségbe. Az egyházközségi iskola megüresedő kántor-tanítói állására kerestek szerzetes nővért. Az

első magyar kis közösség a kántor-tanítói szolgálati lakásban telepedett le. Az elemi iskolában hittant tanítottak, óvodát nyitottak, egyikük pedig a templom kántora volt.

1942-ben Olad elhagyásával Mándokon és Tényőn nyitottak házat, a plébániai közösségekben a gyermekek nevelését szolgálva. 1948-ban Kerékgyártó Tibor atya Budapestre, az általa építtetett Érseki Szent József Otthonba (Óbuda, Kórház utca 37.) hívta meg a nővéreket, hogy a fiúk napközi-otthonos foglalkoztatásában legyenek segítségére. 1950-ben a kommunista állam a Segítő Szűz Mária Leányaitól is megvonta a működési engedélyt. Volt, aki rokonaihoz költözött, az óbudai és a tényői közösség egy kis időre még együtt maradt.

1989-ben, amikor úgy alakultak a körülmények, hogy vissza lehetett kérni a rendek működési engedélyét, nálunk is elindult az újrászerveződés. 1990. január 31-én, Don Bosco ünnepén 3 érdeklődő leány Roboz Etelka nővér másfél szobás lakásába költözött, s az előjárók elkezdtek a keresést, hogy egy kis szerzetesi közösségnek alkalmas helyet találjanak. Így jutottak Budapestre, Pesthidegkút-Ófalura, ahol az oratóriumi tevékenységen túl hamarosan elindulhatott a Szent Család Óvoda.

Az 1992-ben megnyílt házunkban, Mogyoródon is a legkisebbekkel és családjaikkal foglalkozunk nap mint nap a Boldog Laura Vicuna Óvodában. Egerben pedig 1997-től a Segítő Szűz Mária Kolégiumban a főiskolás lányokat várjuk. Nemcsak ezekben az intézményekben próbáljuk nevelői küldetésünket megélni, hanem az Oratóriumokban, azaz olyan szabadidős otthonokban, ahol olyan programokat szervezünk a gyerekek és fiatalok számára, hogy az élethez szükséges ismereteket megszerezzék; itt nevelőikkel és kortársaikkal baráti kapcsolatokat élhetnek meg, s közben felfedezhetik a Szerető Istent.

Mind a három közösségünk részt vesz a plébániák életében, a helyi hitoktatásban. Az egyházmegyei ifjúságpasztorációjában, az iskolákban és plébániákban rendszeresen lelki napokat tartunk, táborokat szervezünk. A Váci Egyházmegyével való együttműködés jegyében már 5 „nem szalézi” plébánián sikerült a helybeliek közreműködésével az oratóriumi tevékenységet elindítani. Házainkban évközben hétről-hétre várjuk a gyerekeket és fiatalokat. Nyaranta pedig több héten át napközis tábor jelleggel gondoskodunk a gyerekek, fiatalok fejlődéséről. Hiszen az Oratórium nem csupán egy játszóhely, ahol barátokként együtt töltjük az időt, hanem a nevelés helye. Meg vagyunk győződve, hogy a világot meg lehet változtatni a neveléssel, hogy evangelizálva nevelni és nevelve evangelizálni kell a világot. Az ifjúságpasztoráció során a szalézi atyákkal és a szalézi

munkatársakkal, az önkéntes fiatalokkal, a szalézi animátorokkal szorosan együttműködünk.

A megszentelt élet éve egybeesik Bosco Szent János születésének bicentenáriumával, azaz jubileumi év, a „Kegyelem éve” a Szalézi Családnak. Ferenc pápa a megszentelt élet évére írt levelében is buzdít bennünket, hogy haladjunk a társadalom és a fiatalok fizikai és emberi perifériái felé... S ez már a szalézi DNS része, elegendő csupán a kezdetekre gondolni, Torino külvárosára, Valdoccóra, avagy Mornešére, a vidék perifériájára... Ez felfedi számunkra a jubileumi év feladatát, hogy Don Boscót még időszerűbbé tegyük, amilyen ő mindig is volt a fiatalok számára. 2015 legyen számunkra egy olyan időszak, amelyben feltárjuk mindazt, ami a lelegevenebb karizmatikus lényegünk része. Az év során nemcsak emlékezünk és csodáljuk Don Boscót, hanem ráfigyelve kell, hogy rádöbbenjünk alakjának időszerűségére, hogy ellenállhatatlannak érezzük követését, aki másokkal együtt a fiatalok javát szolgálta, *s boldogságukat keressük itt a földön és az örökkévalóságban*. Ez az, ami a célunk a hétköznapi napokban és az ünnepnapokban, akár az óvodában, akár a nyári táborban vagyunk, vagy éppen a hivatásukat kereső fiatalokkal beszélgetünk...

KOVÁCS KATALIN FMA

Ferences Szegénygondozó Nővérek

A Ferences Szegénygondozó Nővérek Kongregációja (*Sororum Franciscanum Pauperibus Succurrentium* — SFPS) egyházmegyei jogú, magyar alapítású szerzetesközösség.

Rendünket 1927-ben P. Oslay Oswald ferences tartományfőnök alapította Egerben, Páhok Mária Franciska és Kroumann Mária Magdolna ferences világi rendi tagok részvételével. Oswald atya szociálisan rendkívül érzékeny egyéniség volt. Sokirányú tevékenysége közben megismerkedett az emberi élet sok bajával, nyomorúságával. Felismerve korának szükségletét, az a társadalmi kihívás foglalkoztatta, miként lehetne megoldani a szegények és elesettek ügyét. Magyarország akkoriban a „hárommillió koldus” országa volt és Alapító atyánk felismerte, hogy a szegénységen csak közös összefogással lehet segíteni.

Szegénygondozási rendszere az Egri Norma nevet kapta, melyben összefogta az állam, a társadalom és az egyház erőit. Az adott településen Szegénygondozó Bizottságot állítottak fel, amely koordinálta a szegénygondozást, irányelveket, programokat dolgozott ki. A koldulást betiltották, a szegényeknek szánt adományokat Adománygyűjtő Hölgyek gyűjtötték össze a város utcáit járva. A konkrét szegénygondozói munkát pedig a Szegénygondozó Nővérek végezték. Környezetta-

nulmányt készítettek, felmérték az igényeket és annak megfelelően állapították meg a segélyezés módját. A nővérek szolgálata kétirányú volt: külső gondozás, amikor a rászorulókat a saját otthonában látták el, amíg csak lehetett, és a belső gondozás, amikor az otthon már nem gondozható embereket szeretetházi ellátásban részesítették. A nővérek tevékenysége ezért nagyon sokrétű volt: saját szeretetházainkban az idősek és rászorulóak gondozása, ápolása, népkonyhavezetés, gyermekétkeztetés, fővárosi szegények vidékre való helyezése, hadigondozás, családgondozás, háziipari tanfolyamok, gyermeknyaraltatás, cselédközvetítés, inségakciók lebonyolítása, a szegények otthonaiban mosás, takarítás, nem egyszer meszelés, mindenféle ügyesbajos dolgaikban segítség és természetesen a személyes, egyénre szabott gondozás. A nővérek anyai szeretettel gondoskodtak az emberekről, sokszor férgektől és tetvektől szabadították meg testüket, tiszta ruhát adtak nekik és szeretetük által újra reményt és életkedvet öntöttek beléjük. Jellemző volt rájuk a teljes odaadottság, rugalmasság, új helyzetekre való gyors reagálás.

A szegénygondozásnak ez a formája olyan hatékony volt, hogy 1936-ban a Belügyminisztérium kötelezővé tette az Egri Norma bevezetését a városokban Magyar Norma néven. A nővérek szolgálata felrázta az emberek lelkiismeretét, sok segítő csatlakozott hozzájuk, így rendünk gyorsan elterjedt.

A szétszóratáskor, 1950-ben 42 helyen szűnt meg az Egri Norma szerinti szegénygondozás hazánkban, és mintegy 200 szegénygondozó nővér vált földönfutóvá.

Hála idős nővéreinknek, akik a kilencvenes évek elején nem kis áldozatok árán vállalták a közösségi élet megszervezését, rendünk újraindulhatott. Az elmúlt 25 évben közösségünk gyarapodott belépő fiatalokkal, akik életüket Istennek szentelték, de meg is fogyatkozott, mert idős nővéreink nagy része hazatért az Atyai Házba.

A rend jelenlegi létszáma 17 fő, és közösségünk csak Magyarországon: Esztergomban, Szécsényben és Siófokon van jelen. Kis közösségekben élünk, családias, testvéri légkörre törekedve, egyszerűen és ferences vidámsággal. Fontos számunkra, hogy az imádság, a ferences lelkeség, a közösségi programok, ünnepek adják meg a lelki hátteret a szolgálatainkhoz.

Apostoli küldetésünk alapja Jézus szava: *„Bizony mondom nektek, amit a legkisebbek közül eggyel is tetetek velem tettétek”* (Mt 25,40). Szolgálatunk során igyekszünk a legszegényebbek mellé állni az egyház és a társadalom helyi szinten felmerülő igényei alapján. Azok mellé állni, akik a szervezett gondoskodási formákban nem részesülnek, a gondoskodásban hátrányt vagy hiányt szenvednek. Kül-

detésünk az irgalmasság testi-lelki cselekedeteinek a gyakorlása, visszaadva a szegényeknek emberi méltóságukat. Alapítóink szellemében fontosnak tartjuk, hogy tevékenységünk mindig az Oltáriszentségben jelenlévő Jézussal való bensőséges egységből fakadjon, hogy a szegényekben magát az Úr Jézust szolgáljuk, gondozzuk és ápoljuk.

A szegénységnek és rászorultságnak számos formájával találkozunk, ezért szolgálatunk sokszínű. Küldetésünk a mai korban elsősorban a beteg, szegény, idős, magányos, hajléktalan, fogyatékos, roma, krízisben lévő, lelki gondokkal küzdő testvéreinkhez szól, valamint rászoruló családokhoz és gyermekekhez.

Felkeressük az egyedül maradt időseket, személyes kapcsolatot alakítunk ki velük, meghallgatjuk őket, és igyekszünk támaszt nyújtani nekik az ápolásban, mosdatásban, bevásárlásban, ügyintézésben, orvoshoz kísérésben stb.

Munkánk során sokszor találkozunk olyan családokkal, akik nem tudnak a saját erőforrásaikból az élet problémáival megbirkózni. Lehetőségeinkhez mérten törekszünk konkrétan is segítséget nyújtani nekik abban, amiben rászorulnak, legyen az élelmiszer, bútor cipő, ruha, munkahelykeresés, tanácsadás, ügyintézés, vagy éppen lelkigondozás; valamint a mindennapi élet gondjaiban mellettük lenni.

Bibliaórát, hittanórát tartunk különböző területeken: speciális iskolában, gyermekotthonban, roma gyerekek és felnőttek között. Jó látni a nyitottságukat Istenre, és nagy öröm, hogy többen eljutnak a szentségek felvételére.

Jelen vagyunk a kórházi beteglátogatás területén is, áldoztatunk és beszélgetünk az ágyhoz kötött betegekkel.

Azt tapasztaljuk sokszor, hogy társadalmunkban a fizikai éhségnél nagyobb a lelki éhség. A meghallgatásra, lelki beszélgetésre rendkívül nagy szükség van minden területen. Sokszor keresnek meg bennünket az emberek, hogy lelki gondjait elmondják. Célunk, hogy a lelkigondozás során az emberek megtapasztalják Krisztus szeretetét és békéjét, és közelebb kerüljenek az irgalmas Istenhez.

Fontosnak tartjuk, hogy segítsünk a fiataloknak is Istenhez közelebb kerülni, önmagukat jobban megismerni, ezért évente hivatástisztázó lelkigyakorlatot tartunk, és alkalmanként lelki napokat szervezünk nekik.

Rendünk két idősothont is fenntart: Nagyvenyimben és Szécsényben, ez utóbbiban mi magunk is részt veszünk a gondozásban. E szolgálat során szem előtt tartjuk, hogy életünket megosszuk idős, betegséggel küzdő testvéreinkkel, hogy testi-lelki gondozásukban részt vegyünk és elkísérjük őket az Istennel való találkozásra.

Mindezekon túl pedig nyitottak vagyunk azokra a kezdeményezésekre, amikor a szegénységnek és szükségnek új arcával találkozunk.

Jézus mondta, hogy szegények mindig lesznek veletek. Ez számunkra biztatás, hogy szolgálatunkra mindig szükség lesz, és ha az Úristennek terve van velünk, akkor meg is fogja adni a hozzá szükséges eszközöket, embereket. Ugyanakkor felhívás is, hogy keressük, miként tudnánk hatékonyabban segíteni a rászorulóknak. Gyökereinket jobban megismerve, abból merítve szeretnénk a jövőben is ferences lelkülettel, alázatosan szolgálni Krisztusnak — a szegényekben, mert Ő ma is mondja: *„Bizony mondom nektek, amit e legkisebbek közül eggyel is tettetek, velem tettétek.”*

KÓRÓDI M. VERONIKA SFPS
ÁLTALÁNOS FŐNÖKNŐ

Kismarosi Ciszterci Nővérek

A ciszterci élet Cîteaux alapításával indult el 1098-ban a 11. századi reformmozgalom új monostoraként. Molesmes-i Szent Róbert, Szent Alberik és Harding Szent István, Cistercium első apátjai Szent Benedek Reguláját követve megalakulás nélküli monasztikus életre vágytak, hogy a radikális szegénység, egyszerűség által egyedül Isten töltse be életüket. Isten keresésére mentek, hogy találkozzanak Vele.

Saint-Thierry Vilmos ezt írja cîteaux-i látogatása után: *„Ezek az emberek, noha közösségben élnek, mégis remeték benyomását keltik, annyira egyesülnek Istennel.”*¹

Belső életrendjükben a ciszterciek visszaállították azt az egyensúlyt az imádság és a munka között, mely a kor kihívásai közepette sok monostorban felborult.

A későbbi századok is csodálattal adóztak a Harding Szent István által megfogalmazott *Charta Caritatis*nak, mely biztosítja az apátságok egységét azáltal, hogy bölcs közéletet mutat minden monostor teljes önállósága és a túlzott függés között.

1113-ban jelentkezett Cîteaux-ba Bernát, társaival együtt. Egyénisége, elkötelezett élete alkalmassá tette őt arra, hogy Clairvaux apátjaként a Szentlélek rajta keresztül lobbantsa lángra az isteni szeretet misztikus tüzét a ciszterci rendben. 25 év alatt, Szent Bernát halálának évéig 278 új monostort alapítottak. A női ág 1129 körül kapcsolódott a renndhez.

Hazánkban az első ciszterci apátságot még Szent Bernát idejében alapították. II. Géza király Heiligenkreuzból hívta be a szerzeteseket 1142-ben Cikádorra. Ezt követte számos alapítás, összesen 18. Köztük 1182-ben Zircen, 1232-ben a mai Béla-

pátfalván. Az öt női apátság közül a veszprémi-völgyi volt számottevő.

Mint ahogy az apostolok korában, így a 20. században sem tudta megakadályozni semmi Isten hívó szavát, és nem tilthatta meg semmi a meghívott személy választását.

Ezért lehetséges, hogy közösségünk a szerzetesrendek működéskének megszüntetését célzó államhatalmi rendelet után öt évvel, 1955. szeptember 8-án, Budapesten, egy albérleti szobában, a monasztikus élet minden külső feltétele és lehetősége nélkül indult útjára. Tímár Ágnes örökfogadalmas ciszterci nővér és még három fiatal lány az Evangélium és Szent Benedek Regulájának vezetésével válaszoltak Isten hívó szavára.

Az 1961-es koncepció perhullámban letartóztatták a közösség elöljáróját és még három nővér. Amikor a házkutatás befejeződött, a „kinn maradtok”, Tímár Ágnes kényszerű távollétének idejére, Mónikát választották meg elöljárónak. Ő a bontiektért ajánlotta fel életét, és mindent elkövetett, hogy sorsközösségben legyen velük. *„Szeretném, ha megovernének, feldarabolnának, ha bezárnának és soha többé nem láthatnám ezeket a piros futóruzsákat, sose sütnék rám a nap, nem fújna a szél, nem látnék senkit, akit szeretek... Azt is szeretném, szeretném, szeretném, vágyódom utána, amitől irtózom; kívánom, amitől rettegek, dalolól örömmel tudnám mindezt elvisselni, ha egy picit könnyítenék! Bármelyikükért az életemet adnám!”²*

Életáldozatát az Úristen elfogadta. 1962. december 13-án bekövetkezett halála. 1963. március 21-én általános amnesztiával mindenki, aki egyházi ügyben volt elítélve, szabadult. Március 21-e Szent Benedek ünnepe és egyben Mónika születésnapja. Küzdelmeit, lelki fejlődését és mély hittel átítatott szeretetét ismerhetjük meg feljegyzéseiből, leveleiből, naplójából.

Az 1966-os egyházellenes koncepció perben ismét letartóztatták az elöljárót. Miután 1969-ben szabadult, a közösség Kismaroson talált otthonra, ahol egy kis telken felépült az „első monostor”, egy faház, később az első köépület, majd a fordulat után a jelenlegi monostor.

60 éves történetünk monasztikus vonásai a kemény történelmi adottságok között formálódtak radikális Krisztus-követéssé. Megrázó valóságként éltük át, amiről Tertullianus így írt: *„Vetőmag a keresztények vére.”³*

Kismaroson jelenleg 18-an élünk: 2 növendék és 16 örökfogadalmas nővér.⁴ A monasztikus hagyományt követve együtt imádkozunk és dolgozunk. Hogy imádságunkat élő szeretettel végezzük, hangszerekkel (szitár, kora, hárfa) kísérjük a szolozsmát, szentmisét.

A vigília után a Szentírás olvasására jövünk össze a scriptoriumban. Csendben odahallgatva engedjük Istent munkálkodni bennünk.

A ciszterci atyák tanítása szerint imádságunk akkor lesz az isteni szeretet megtapasztalása, ha szolgálatunk által gyümölcsöt terem. Ennek elengedhetetlen alapja a helyes önismeret, mely elvezet a helyes istenismeretre és szeretetre. Szent Bernát így tanít: *„Amikor az ember ott kezd, hogy megismeri önmagát hiányosságaiiban, és az Úrhoz »kiált«, aki »meghallgatja« (Zsolt 90,15), ezt válaszolja neki: »Meggzabadítalak, és te dicsérni fogsz« (Zsolt 49,15). Így önismereted az egyik lépés, mely elvezet Isten ismeretéhez. Az ő képmása által, mely megújul benned (Kol 3,10), ő maga is látni engedti magát, miközben te »bizalommal szemlélve az Úr dicsőséges arcát, mely feltáru előtted, átalakulsz ugyanerre a képmásra világosságról világosságra, mintegy az Úr Lelke által« (2Kor 3,18).”⁵*

Bár a 12. századi ciszterci szerzeteseknek semmi sem volt kedvesebb a maguk választotta „vadon” magányánál, mindig is termékeny kapcsolatot ápoltak környezetükkel. Ennek egyik hatékony eszköze volt a vendéglátás, amely a mi életünkben is a hagyományos monasztikus szerzetsszolgálat kifejeződése.

A vendégszeretet szokásos szolgálatain kívül sok ciszterci apátság — mintegy kórházat tartva fenn — irgalmas szamaritanusként befogadta a környék szegény sorsú betegeit. Testet-lelket gyógyító „missziós” munkánk által monostorunk is kapcsolódik ehhez a hagyományhoz. 25 éve működik alapítványi mozgásszervi rendelők a faluban, közösségünkhez tartozó oblatások vezetésével.

A ciszterciek úgy tekintettek a munkára, hogy nem annak jellege adja az ember értékét. Az ember létének legmélyebb lényege — Isten képmása, Isten gyermeke — teszi értékesé a munkát. Ez a tanítás segíti bennünk a belső szabadság kimunkálását, amivel szellemi tevékenységeinket és kétkezi munkánkat (gyümölcsfeldolgozás, méhészet) végezzük.

Elődeink példája ma is arra figyelmeztet minket, hogy a kényelem, a karrier és a közöny világában szabadok vagyunk Isten mellett dönteni. Ma is hivatásunknak és küldetésünknek tartjuk, hogy a minket előbb szerető Istennek adott radikális válaszzunkkal, életformánk eszközei és a ciszterci hagyomány által hűségesen tápláljuk a ránk bízott monasztikus lángot, hogy mások számára is az Örök Szeretet fénye lehessen.

DR. HORVÁTH OLGA O.CIST.
APÁTNO

¹Robert Thomas: *Spiritualité cistercienne*. In: *Pain de Cîteaux* 13, Chambarand, 1962, 26.

²Mónika naplója. Vigília, Budapest, 1990, 206.

³Tertullianus: *Apológia* 50.13. In Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók* XII, Szent István Társulat, 1986, 148.

⁴Rendünk központi nyilvántartása szerint a világban jelenleg 1626 férfi és 825 női ciszterci szerzetes él. Magyarországon a Zirci Apátságához 22 rendtársunk tartozik, az Érdi Regina Mundi Apátságban 17 nővér él.

⁵Bernard de Clairvaux: *Sermons sur le Cantique* 36,6. In *Sources Chrétiennes* 452, Cerf, Paris, 2000, 121.

Magyar Bencés Kongregáció

Rendalapítónk, Szent Benedek (480–547) az itáliai Nursiában született, fiatalon remeteként élt, majd első közössége Subiacóban jött létre, később Montecassinói telepedett le. Itt írta szerzetesei számára a Regulát, amely kelet és nyugat szerzetesi hagyományát ötvözve ma is időszerű „útikalauz” azoknak, „akik a mennyei hazába igyekeznek”. VI. Pál pápa Szent Benedeket 1964-ben Európa Fővédőszentjévé nyilvánította.

A Bencés Konföderációt XIII. Leó pápa hozta létre 1893-ban, amely a különféle bencés kongregációkat (monostor-csoportokat) fogja össze. A pápai döntés felállította a bencések római nemzetközi tanulmányi házát, a Szent Anzelm Apátságot és Kollégiumot, kinevezte az „abbas primas”-t (prímásapátot). Bár a benedeki hagyomány nagyra értékeli a szervezetséget, ez azonban sokkal inkább a Lélek szabadságában megélt sokféleség egyensúlyából születik, mintsem bármiféle szigorú, szervezeti centralizmusból. Ma a világon közel 7500 bencés szerzetes és 15500 bencés nővér él 20 kongregációban, amelyeket a konföderáció fog össze, élén Notker Wolf prímásapáttal.

Szent Márton monostorát 996-ban alapították, amelyet több királyi, nemzeti monostor alapítása követett. Tolnai Máté apát 1514-re pápai jóváhagyással létrehozta a monostorok összefogó szervezetét, a kongregációt, amit ma a Magyar Bencés Kongregációnak nevezünk. A kongregáció rövid életű volt, 1585-re elpusztult, amikor Szent Márton monostorát is elhagyták a szerzetesek a hadiállapotok miatt. Minden ezt követő reorganizáció, újjászervezés ugyanazt a közösséget állította vissza, azaz Szent Márton monostorát és a kongregációt, amelynek elemei évtizedek során álltak össze működőképes kongregációvá. Történeti adottság, majd örökség, hogy 2012-ig centralizált volt a magyar kongregáció.

Az első reorganizáció III. Ferdinánd királynak köszönhető, aki 1639-ben Pálffy Mátyást, korábban heiligenkreuzi ciszterci perjelt nevezte ki pannonthalmi főapátnak és a kongregáció elnökének. 10 rendtaggal kezdődött újra a szerzetesi élet Pannonthalmán.

1786-ban II. József császár feloszlatta Pannonthalmát és az akkori többi monostort is (Bakonybél, Tihany, Zalaapáti, Celldömölk). A második újjászervezés 1802-ben a király rendelkezésére, 1803-

ban egyházi megerősítéssel 39 szerzetessel indult, és a közösséget 1950-ig folytonos fejlődés jellemezte.

1950-ben a Pannonthalmi Szent Benedek Rend 5 apátságból (Pannonthalma, Bakonybél, Tihany, Zalaapáti, Celldömölk), addig kialakult iskolahálózatból: a Pannonthalmi Szent Gellért Főiskolából, mely egyúttal tanárképző főiskola is volt, továbbá középiskolákból és rendházakból (Sopron, Győr, Komárom [Komarno Csehszlovákiában], Kőszeg, Pápa, Esztergom, Budapest, Pannonthalma, Csepel) és 26 plébániából, lelkészségből és a hozzájuk tartozó elemi iskolákból állt.

Szent Márton monostora *abbatia territorialis*, területi apátság, azaz kis „egyházmegyeje” van, a főapát ordináriusi jogokat gyakorol.

A részleges feloszlítás előtt a rendtagok száma (1948-as adatok szerint) 302 volt. Ebben a létszámban benne voltak a külföldön és Csehszlovákiában élő rendtársak is.

1950-től a Magyar Bencés Kongregáció részleges feloszlításban volt, Magyarországon Pannonthalma és Győr maradt meg iskolával és diákokkal, a többi szerzetes külföldi perjelségekben, illetve hazai szétszórtságban élt.

1945 után a fiatal bencések egy csoportja Brazíliában hozott létre előbb önálló perjelséget (1954) és iskolát (1951), később elnyerték az apátsági rangot, és mindmáig a Magyar Bencés Kongregáció önálló Szent Gellért Apátsága iskolával (1600 diák) és lelkipásztori munkával. A másik csoport a kaliforniai Woodside-ben alapított önálló perjelséget (1958) és iskolát. 1976-ban csatlakoztak az Amerikai-Cassinói Kongregáció Szent Anzelm Apátságához.

1989 után a harmadik újjászerveződés idejét éljük: 1992-ben nagykáptalan döntött arról, hogy amint lehetséges, kisebb, önálló közösségek jöjjenek létre, mert a több felelősség nagyobb kihívást jelent.

Közösségeink: Pannonthalmi Főapátság (tőle függő: Bakonybél, budapesti Tanulmányi Ház), Szent Gellért Apátság (Sao Paulo) és függő háza: Itapeserica da Serra. Független perjelségek: Tihanyi és Győri Bencés Perjelség, Bencés Rendház Rév-Komáromban. Közös fenntartású főiskola (Sapientia). Középiskolák: 3 (Pannonthalma, Győr és a Szent Benedek Iskola), általános iskola: Tihany. Szent Adalbert és Szent Benedek Idősek Otthona (Pannonthalma, Sopron). Pannonthalmi Területi Apátság 16 plébániája és lelkészsége. A Magyar Bencés Kongregációhoz csatolt Szent Benedek Leányai Társaság (perjelség) Tiszaújfalun (alapítva 1927). A Magyar Bencés Kongregációban összesen 94 — ebből Magyarországon 69 — bencés szerzetes él, és 18 a nővérek létszáma.

Szeretnénk bencés életstílusunkkal segíteni a társadalomnak abban, hogy képes legyen kérdéseket

feltenni önmagának saját jelenéről és egységéről. Mert csak ilyen társadalom adhat olyan polgárokat, akik el tudnak szakadni önmaguk ösztönös, önös törekvéseitől, hogy Istent dicsőítsék, és mások gondjaival, szenvedésével foglalkozzanak. Szent Benedek Regulája ellenszer a globalizációra, amely lehetetlenné teszi, hogy helyes kormányzás alatt éljenek az emberek. Ha a társadalom működése jobban hasonlítana egy kolostoréhoz, az emberek nem éreznék veszélyforrásnak a kisebbségeket sem. Életstílusunk egyszerre evangelizáció, tanúságtétel és egyben elkötelezettség is a közös nyelv megtalálására. Így lenne a szerzetesközösség szolgálatára, az egyház az emberi nem egységének jele és az Istennel való bensőséges egyesülés eszköze” (LG).

HIRKA ANTAL OSB — VÁRSZEGI ASZTRIK OSB

Sarutlan Kármelita Nővérek

A Kármelhegyi Boldogságos Szűz Mária Rendje Palesztinában, a Kármel-hegyén született. Különös kincse, hogy gyökerei a keleti egyház remetéinek szemlélődő életére nyúlnak vissza. Az első kármeliták keresztes lovagok és zárandokok voltak, akik a keresztes hadjáratok során telepedtek le az istenkeresésnek ezen a kiváltságos helyén. A kora-keresztény remeték hagyománya mellett az ő lelki fölismeréseik is — a földi élet zárandokút, az idő és a történelem eszkatologikus, prófétai szemlélete, a jó harc megvívása az ellenséggel, a sötétség erőivel — beépültek a Rend lelkeségébe. A Kármel meghatározó alakja Illés próféta, akire a Rend mint Atyjára tekint. Magatartása modell-értékű a szerzetesek számára, hiszen Illés Isten barátjaként az Ő színe előtt áll, és közbenjár a népért. A kármeliták kezdet óta mély és erős szeretetet tápláltak Szűz Mária iránt. A Kármelhegyén élő első remeték neki szentelték kápolnájukat. A Szűzanya pedig ortalma és kitüntető szeretete jeléül a skapulárét (vállruhát) ajándékozta Stock Szent Simonnak, a kármeliták generálisának 1251-ben, mikor a Lateráni dekrétum után a Rend fennmaradása veszélybe került.

A mai történetírás többnyire azzal az első, történelmileg is megfogható Regulával kezdődik, melyet 1206 körül Albert, jeruzsálemi latin pátriárka adott. A Palesztinát meghódító szaracénok a 13. század közepén elűzték a kármelitákat a Szentföldről. Az Európába költöző remeték közösségét IV. Ince pápa 1253-ban a kolduló rendek sorába iktatta. 1452-ben V. Miklós pápa felhatalmazást adott a női ág, valamint a Rendhez kapcsolódó világi hívek közösségének (harmadrend) működésére. IV. Jenő pápa 1432-ben enyhítette az ősi Regula szigorát. Egy ilyen „enyhített” kolos-

torba lépett be Szent Teréz 1535-ben Avilában, akinek születése 500. évfordulóját az egyház ez évben ünnepli. Az Úr biztatására és az egyház gondjait látva 1562-ben megalapította a Szent József kolostort, ezzel vette kezdetét a Rend reformja. A Sarutlan Kármeliták 1580-ban nyerték el a pápától jogi önállóságukat. A sarutlan (ferences eredetű) elnevezés a reformált ágat jelöli, s a 16. századtól több más szerzetesrend nevében is szerepel. Ma a Terézi Kármel elnevezést is használják.

Szent Teréz az alapításokkal visszatért a Rend eredeti eszményéhez, és azt saját, misztikus kegyelmeinek gyümölcseivel gazdagította. Írásaiban feltárta az Istennel való egyesülés folyamatát, nagy hangsúlyt helyezett a belső imára, mely ajtó a „*belső várkastélyba*”, az Isten és ember közös terébe való belépéshez. Elengedhetetlenül fontosnak tartja a ragaszkodást Jézus emberségéhez, és nélkülözhetetlennek ítéli az erények kimunkálását.

Az első magyarországi női Kármelt a mayerlingi kolostor alapította 1892-ben Sopronbámfalván. Ez a közösség, valamint az idővel létrejött szombat-helyi Kármel alapította a pécsi kolostort 1936. május 21-én. A szerzetesek 1950-ben történt elhurcolásakor Magyarországon ez a három női kolostor működött, összesen 72 szerzetesnővel. (Szent Terézia Anyánk szándékának megfelelően egy közösségen belül az örökfogadalmas nővérek létszáma nem haladhatja meg a 21 főt, hogy így a közösség meg tudja őrizni a „kis Krisztus-kollégium” jellegét.) A szetszórás után Erzsébet Anya és a nővérek nem vettek fel új tagokat, mert kolostori közeg, klauzúra és közösség nélkül nem lehetséges a kontemplatív kármelita élet. A rendszerváltozás után 1991-ben a pécsi kolostorban 8 idős nővérrel kezdődött újra a szabályozott közösségi élet. A Generális Atya kérésére 1992-ben Franciaországból két nővér vállalkozott arra, hogy segítse az újrainduló szerzetesi közösséget. Az első perjelnö, Terézita nővér halála után Marie-Elisabeth nővér vette át a közösség vezetését. Rá várt a feladat, hogy az újjáéledő Kármelt belülről, lelkileg felépítse, s valódi terézi közösséggé formálja. Bár ehhez kevés idő adatott számára, mert 1999. április 18-án az Atya magához vette, életpéldája, tanítása és áldozatai mégis maradandóan megjelölték a közösség arculatát. A Mindenszentek Kármel 2002-ben Pécsről a közeli Magyarországra költözött, s itt éli jelenleg 23 nővér — közülük 16 örökfogadalmas — a Kármel egyszerű, rejtett életét. A csaknem tíz éve megkezdett erdélyi alapításban 7 nővér vállal részt. Jelenleg a világ 759 kolostorában közel tízezer szemlélődő kármelita nővér él.

A Kármel sajátos karizmája, a Szentlélektől a Rendre bízott feladata az imádság. A Kármel lényegi elemei közé tartozik a belső ima, a lelkek üdvéért érzett felelősség a közbenjáró ima és az önmegta-

gadás által; az imaéletet szolgáló magány, csend, szigorú klauzúra; a sivatag tapasztalata, vagyis Jézus követése a pusztába, a megkísértés és az Istennel való bensőséges együttlét helyére; a kétkezi munka, és a családias légkör, testvéri közösségi élet. A Kármel egy ősi írása, *Az első monachusok nevelése*, így határozza meg a Rend célját: „Ennek az életmódnak kettős célja van. Az elsőt a saját erőnkkel érjük el az érények gyakorlásával és az isteni kegyelem segítségével: s abban áll, hogy szent és a bűn minden szennyjétől megtisztított szívet ajánlunk fel az Úrnak... A második célt kizárólag Isten ajándékeként érhetjük el: ez pedig abban áll, hogy a szívünkben kissé megézeljük és lelkünkben megtapasztaljuk az isteni jelenlétet és a mennyei dicsőség édességét, nem csupán halálunk után, hanem már ebben az életben is.” Avilai Szent Teréz a Rend reformjával megerősítette a misztikus életre szóló meghívást. Számára az imádság átalakító, bensőséges, baráti együttlét Istennel. Az élet és az ima nem elválasztható. Az emberi hitelesség és a személyes istentapasztalat kulcsfogalmak Szent Terézia Anyánk tanításában. Szent Teréz erőteljesen hangsúlyozza az ima apostoli erejét is. Megértette, ha ő hűségesen megéli szerzetesi hivatását, azaz segítheti az egyházat és a világot. Leányait arra tanította, hogy az életszentségnek apostoli ereje van.

Lisieux-i Szent Teréz az Énekek éneke szavait idézve fogalmazza meg, miben áll a szemlélődő élet apostoli dimenziója: „Vonz engem, és mi futni fogunk a Te keneteid illata után. — Megértettem, hogy akkor, ha egy lélek engedte, hogy rabul ejtse a te keneteid mámorító illata, nem futhat egyedül, magával ragadja az összes lelkeket, akiket szeret;... ez az ő feléd vonzódásának természetes következménye.”

A mi hivatásunk elsősorban nem az, hogy „nyitottak legyünk a világ felé”, hanem hogy *a világot megnyissuk Isten felé*. Szentjeink tanúsága szerint, ha valóban teljes szívvel éljük hivatásunkat, életünk a maga alázatos csendjében profétai jellel lehet: „*Ne felejtsetek a lényeket!*”

A SZENT ARCRÓL NEVEZETT HEDVIG NŐVÉR OCD

Szociális Testvérek Társasága

A Szociális Testvérek Társasága (*Societas Sororum Socialium* — SSS) magyar alapítású, pápai jogú apostoli élet társasága. A Társaság 1923. május 12-én, Budapesten alakult meg, Slachta Margit vezetésével. Az alapító tagok létszáma 35 volt.

Az alapítók közül Slachta Margit, a magyar Parlament első női képviselője volt a legkiemelkedőbb. Küzdött a nők szavazati jogáért és helyzetének javításáért, igazságos törvényekkel és megelőzéssel akarta a szociális nyomort orvosolni. Úttörő volt a szociális munka területén is. Nem-

csak a környezetükben tapasztalt sebek gyógyítására szervezte meg a nőket, hanem arra is, hogy dolgozzanak a sebeket okozó körülmények megváltoztatásán is, ezért a közéleti munkába is felkészítette és bevonta őket.

Valláserkölcsei mozgalmat alakított Szentlélek Szövetség néven azért, hogy a materializmusba rántott mai embert kiragadj a pogányságból, és így elérje, hogy az ország mintegy a Szentlélekből újjászülessék.

Elsőként emelte fel szavát a terjedő fasiszta ideológiával szemben. Ennek értelmében a közösség egészét ráállította az embermentésre. Nemcsak a vörös és barna veszedelmet, a materializmus rombolását ismerte fel nagyon hamar, hanem azt is meglátta, hogy a társadalmi bajok, szociális inség oka a bűn, a legszociálisabb tett pedig a lélekmentés.

A Társaság hivatásának tartotta az újpogány világ újrakeresztesésében való szolgálatot, krisztusi elvek szerint társadalmi reformokért kívánt dolgozni.

A Társaság a nagy nincstelenség, anyagi alapok hiánya ellenére gyors fejlődésnek indult, 20 év múlva már több mint 300 tagot számlált. Magyarországon egy 1943-ról szóló statisztika szerint 124 fogadalmas testvér és 50 jelölt volt. A testvérek és jelöltek száma 1950-ben ennél magasabb volt.

A Szabályzat szerint a Társaság hivatásos és képzett munkásokat ad az egyház és a társadalom számára. A Szabályzat kimondja, hogy a szociális képző kivételével a Társaságnak saját neve alatt intézménye nem lehet.

A Társaság 1937-ben nyitotta meg Magyarországon első korszerű szociális képzőjét, a Katolikus Női Szociális Képzőt. A képzés kiterjedt a közéletre, közszellemformálásra, világnézetű útmutatásra is.

A testvérek különböző mozgalmakat szerveztek és vezettek. A Dolgozó Leányok Mozgalma, Keresztény Női Tábor, Szentlélek Szövetség és Testvérszövetség mellett az Országos Nép és Családvédelmi Alap, a Magyar a magyarért mozgalom, a KLOSZ, a cselédlányok Zita köre, a Katolikus Tisztviselők Egyesülete, a Katolikus Háziaszszonyok Szövetsége, a Vasúti Misszió országos és helyi vezetését látták el. Tejakciókat és népkönyvtárakat szerveztek, hivatásanfolyamot és varrótanfolyamot tartottak, vármegyei szociális előadóként, szegénygondozóként dolgoztak, gazdasági iskolát, gyógyiskolát, leányotthonokat, leánykollégiumot, árvaházat, cselédotthont, napközi otthont és üdülőt vezettek. Az anyaországi szociális munka mellett bekapcsolódtak a visszacsatolt országrészek szociális munkájába is.

A háború idején a Társaság kivette részét az üldözöttek menekítéséből is, ennek lett vértanúja a 2006-ban boldoggá avatott Salkaházi Sára.

A II. világháborút követően az újraéledő Magyarország lelki és politikai újjáépülését szolgálták a testvérek. Nemcsak lelkigyakorlatokat tartottak, hanem a parlamenti és városvezetési munkába is bekapcsolódtak, harcolva egyebek mellett az iskolák államosítása ellen is.

A testvérek a szerzetesrendek feloszlásának évtizedeiben az illegálisba kényszerülve is folytatták Szentlélektől kapott küldetésüket. Így a fiatalok felvétele, képzése az alakulás óta töretlenül folytatódott. Időközben a kaliforniai és kanadai letelepedés autonóm intézménnyé vált, és a világ több országában elterjedt. Jelenleg a Társaság Budapest-központú ága jelen van még Romániában, Szlovákiában, az USA-ban és Kubában. A Társaság teljes létszáma 165 fő. A 82 magyarországi testvér 10 házban, jobbára kis (3-5 fős) közösségekben, illetve egyedül él, kis égő mécsesként hordozva a karizma tüzét ott és oda, ahová Isten állította őket.

A testvérek mai szolgálataira is a sokféleség jellemző, amivel az egyház és a társadalom szükségleteire számos területen, komplexebben válaszolhatnak az alapító Slachta Margit szándéka szerint, hivatásos és képzett munkásokat adva az egyház és a társadalom legkülönbözőbb területeire és szintjeire is.

A testvérek bekapcsolódtak különféle egyházi és lelkiségi mozgalmakba, dolgoznak a szociális munka, a közgazdaság, az egészségügy, a szo-

ciális és karitászmunka, a gyógypedagógia, a köznevelés, a felsőoktatás, a közélet területén is. Foglalkoznak a családokkal, az ifjúsággal, a hivatáskeresőkkel, az idősekkel, de részt vesznek a cigánypasztorációban, a vidék és a peremre szorultak szolgálatában is.

Sok testvér hitoktatással, kórházi és egyéb lelkigondozással, lelkivezetéssel, evangelizációs kurzusok, lelkigyakorlatok tartásával vesz részt az evangelizációban, de ide tartozik a kultúra evangelizációja is, amit a művész testvérek szolgálnak. Emellett a tudományos és publikációs tevékenység is segíti a közszellemformálást.

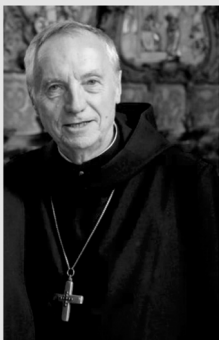
A történelem kiszámíthatatlansága azt a feladatot rója ránk, hogy erősítsük természetfeletti látásmódunkat, és növekedjünk a radikalitás tényleges megélésében. Fontos, hogy Margit testvér nyomán, a Szentlélek segítségével profétai látással szemléljük a világtörténelem eseményeit, és az egyház mindig aktuális iránymutatásainak, a társadalom aktuális ínségeinek és a magyarországi tartomány saját jellegzetességeinek figyelembevételével találjuk is meg rájuk a valódi szociális testvéri választ.

Legfontosabb célunk, hogy mindenben dicsőíttessék meg az Isten, az Ő akaratát tegyük, és hogy életünk legyen az Úr dicsőségének dicsőítése.

SZABÓ KATALIN SSS
ELŐLJÁRÓ

A VIGILIA KIADÓ AJÁNLATA

NOTKER WOLF OSB

Ne nyugtalanodjék a szívetek!
Hogyan élhetünk teljes életet?

NOTKER WOLF

Ne nyugtalanodjék a szívetek!

Hogyan élhetünk teljes életet?

Notker Wolf a bencés rend legfőbb vezetője, prímásapátja igen sokoldalú egyéniség: gondolkodása, életstílusa mélyen benne gyökerezik a bencés lelkiségben, másfelől viszont a rend vezetőjeként szinte folyamatosan utazik szerte a világban, hogy fölkeresse a rendnek a világ szinte minden pontján megtalálható kolostorait. Könyve a szerzetesélet példájából kiindulva kínál tanácsokat a kiegyensúlyozottabb, boldogabb élethez, időnk helyes beosztásához, az étellel együtt járó konfliktusok elkerüléséhez vagy kezeléséhez.

Ára: 2.800 Ft

Megvásárolható vagy megrendelhető a Vigilia Kiadóhivatalban és a honlapunkon:

1052 Budapest, Piarista köz 1. IV. em. 420.

Telefon: 36-1-317-7246; 36-1-486-4443; Fax: 36-1-486-4444;

E-mail: vigilia@vigilia.hu; Honlap: www.vigilia.hu